

Środa, 13 czerwca 2012 r.

Negocjacje dotyczące traktatu ONZ o handlu bronią

P7_TA(2012)0251

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie negocjacji dotyczących traktatu ONZ o handlu bronią (2012/2636(RSP))

(2013/C 332 E/10)

Parlament Europejski,

- uwzględniając konferencję Narodów Zjednoczonych poświęconą negocjacom w sprawie traktatu o handlu bronią, która odbędzie się w dniach 2-27 lipca 2012 r. w Nowym Jorku,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 61/89 ⁽¹⁾ z dnia 6 grudnia 2006 r. pt. „Ku traktatowi o handlu bronią: ustanowienie wspólnych międzynarodowych standardów przywozu, wywozu i transferu broni konwencjonalnej”, popartą przez 153 państwa członkowskie ONZ i wyznaczającą oficjalny początek procesu zmierzającego do podpisania traktatu o handlu bronią, oraz rezolucję nr 64/48 ⁽²⁾ z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie traktatu o handlu bronią, popartą przez 153 państwa członkowskie ONZ, na mocy której postanowiono zwołać w 2012 r. konferencję ONZ poświęconą traktatowi o handlu bronią, aby opracować prawnie wiążący instrument dotyczący jak najwyższych wspólnych standardów międzynarodowych w zakresie transferu broni konwencjonalnej,
- uwzględniając decyzję Rady 2010/336/WPZiB ⁽³⁾ z dnia 14 czerwca 2010 r. oraz poprzednie decyzje Rady w sprawie działań UE wspierających traktat o handlu bronią,
- uwzględniając wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego ⁽⁴⁾,
- uwzględniając konkluzje Rady Unii Europejskiej, a w szczególności konkluzje z dnia 10 grudnia 2007 r. i 12 lipca 2010 r. w sprawie traktatu o handlu bronią,
- uwzględniając swoje rezolucje: z dnia 21 czerwca 2007 r. w sprawie traktatu o handlu bronią oraz ustanowienia wspólnych międzynarodowych norm importu, eksportu i transferu broni konwencjonalnej ⁽⁵⁾, z dnia 13 marca 2008 r. w sprawie Kodeksu postępowania Unii Europejskiej w sprawie wywozu broni ⁽⁶⁾ oraz z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie Kodeksu postępowania UE w sprawie wywozu broni ⁽⁷⁾, w których podkreśla się pilną potrzebę podpisania traktatu o handlu bronią,
- uwzględniając odpowiedź UE na wniosek sekretarza generalnego ONZ o przedstawienie opinii na temat elementów traktatu o handlu bronią,
- uwzględniając prowadzone na całym świecie liczne kampanie społeczeństwa obywatelskiego na rzecz trwałego i solidnego traktatu o handlu bronią, w tym kampanię na rzecz kontroli zbrojeń oraz apel laureatów Pokojowej Nagrody Nobla,
- uwzględniając dyrektywę 2009/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie uproszczenia warunków transferu produktów związanych z obronnością we Wspólnocie ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/499/77/PDF/N0649977.pdf?OpenElement>

⁽²⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/464/71/PDF/N0946471.pdf?OpenElement>

⁽³⁾ Dz.U. L 152 z 18.6.2010, s. 14.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 335 z 13.12. 2008 r., s. 99.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 146 E z 12.6.2008, s. 342.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 66 E z 20.3.2009, s. 48.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 21 E z 28.1.2010, s. 2.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 146 z 10.6.2009, s. 1.

Środa, 13 czerwca 2012 r.

- uwzględniając art. 34 Traktatu o Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 110 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze brak prawnie wiążącego międzynarodowego traktatu dotyczącego uregulowania transferu broni konwencjonalnej;
- B. mając na uwadze, że ponad 40 państw członkowskich ONZ nie posiada krajowych ram regulacyjnych w zakresie kontroli transferów broni ani nie przestrzega żadnych norm regionalnych czy międzynarodowych;
- C. mając na uwadze, że szacunkowa całkowita wartość umów w sprawie handlu bronią z krajami rozwijającymi się w 2010 r. wyniosła 40 355 mld USD, zaś wartość dostaw według Służby Badawczej Kongresu USA ⁽¹⁾ została określona na 34 989 mld USD;
- D. mając na uwadze, że w rezolucji 64/48 Zgromadzenia Ogólnego ONZ nalega się, by państwa członkowskie ONZ wypracowały skuteczny i wyważony prawnie wiążący instrument, ustanawiający jak najwyższe wspólne normy międzynarodowe w zakresie transferu broni konwencjonalnej, oraz przyjęły trwały i solidny traktat;
- E. mając na uwadze, że Zgromadzenie Ogólne ONZ określiło, iż w przypadku traktatu o handlu bronią celem jest „prawnie wiążący traktat ustanawiający wspólne międzynarodowe standardy importu, eksportu i transferu broni konwencjonalnej” ⁽²⁾, zaś w odniesieniu do państw „dopilnowanie, by ich systemy krajowe i kontrole wewnętrzne były zgodne z jak najwyższymi normami, tak aby zapobiegać przekierowaniu broni konwencjonalnej z rynku legalnego na nielegalny, gdzie może być ona wykorzystywana do ataków terrorystycznych, działań przestępczości zorganizowanej oraz do innych rodzajów działalności przestępczej” ⁽³⁾;
- F. mając na uwadze, że niekontrolowany i nieuregulowany handel bronią stanowi poważne zagrożenie dla lokalnego, krajowego, regionalnego i międzynarodowego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności, ale także dla demokracji, rządów prawa oraz zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego; mając na uwadze, że nieuregulowany handel bronią przyczynia się do konfliktów zbrojnych, przesiedleń ludności, przestępczości zorganizowanej i terroryzmu;
- G. mając na uwadze, że traktat o handlu bronią, który będzie przedmiotem negocjacji w 2012 r., musi zawierać jasne i wiążące postanowienia, spójne z najwyższymi międzynarodowymi normami, w tym prezentować pełną zgodność z międzynarodowym prawem dotyczącym praw człowieka (MPPC) oraz międzynarodowym prawem humanitarnym (MPH);
- H. mając na uwadze, że jednolite, spójne i konsekwentne podejście UE ma kluczowe znaczenie dla przyjęcia i skutecznego wdrożenia takiego traktatu na szczeblu światowym;
- I. mając na uwadze, że nie istnieją żadne wiążące zobowiązania w dziedzinie transferów broni wyraźnie chroniące międzynarodowe prawo dotyczące praw człowieka i międzynarodowe prawo humanitarne;
- J. mając na uwadze, że Rada podkreśliła, iż nie należy szczyć wysiłków na rzecz zapewnienia jak najbardziej integracyjnego charakteru sesji komitetu przygotowawczego; mając na uwadze, że w związku z tym Rada przyjęła w dniu 14 czerwca 2010 r. decyzję 2010/336/WPZiB w sprawie działań UE wspierających traktat o handlu bronią, w ramach europejskiej strategii bezpieczeństwa, w celu propagowania traktatu o handlu bronią wśród państw członkowskich ONZ, w społeczeństwie obywatelskim oraz w przemyśle;
- K. mając na uwadze, że wspólne stanowisko UE określające wspólne zasady regulujące kontrolę wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego od momentu jego przyjęcia przyczyniło się do harmonizacji krajowych strategii politycznych państw członkowskich UE w dziedzinie kontroli eksportu broni, a zawarte w nim zasady i kryteria zostały oficjalnie wdrożone przez różne państwa trzecie;
- L. mając na uwadze, że traktat o handlu bronią musi nakładać większą odpowiedzialność, a jego wdrażanie musi odbywać się w sposób otwarty i przejrzysty;
- M. mając na uwadze, że karta ONZ przyznaje państwom członkowskim ONZ prawa oraz nakłada na nie obowiązki, w tym na mocy art. 51 przyznaje wszystkim państwom niezbywalne prawo do samoobrony indywidualnej lub zbiorowej;

⁽¹⁾ http://www.sipri.org:9090/research/armaments/transfers/transparency/national_reports/united_states/CRS_Report_DN_03-10.pdf/view.

⁽²⁾ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 61/89.

⁽³⁾ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 63/240.

Środa, 13 czerwca 2012 r.

Przejrzystość i odpowiedzialność – kluczowe elementy solidnego traktatu o handlu bronią

1. zauważa, że wartość światowego eksportu broni nadal rośnie mimo kryzysu gospodarczego i finansowego i że państwa członkowskie UE odpowiadają niezmiennie za ok. 30 % całkowitego eksportu oraz należą do największych producentów i eksporterów broni na świecie ⁽¹⁾; w związku z tym podkreśla, że UE ponosi odpowiedzialność za rozwój i przyczynianie się do uregulowanego i bardziej przejrzystego oraz kontrolowanego handlu bronią na skalę światową i że leży to również w jej interesie;
2. stwierdza, że słabo uregulowany, niekontrolowany i nieprzejrzysty handel bronią jest nieodpowiedzialny, powoduje niepotrzebne cierpienia ludzkie, podsyca konflikty zbrojne, sprzyja niestabilności, atakom terrorystycznym i korupcji, szkodzi procesom odbudowy pokoju, dobrym rządóm i rozwojowi społeczno-gospodarczemu oraz prowadzi do obalania demokratycznie wybranych rządów oraz łamania praworządności, praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego;
3. w związku z tym wzywa, by przewidziane na lipiec 2012 r. negocjacje w sprawie prawnie wiążącego międzynarodowego traktatu o handlu bronią stały się historycznym krokiem naprzód, dzięki większej przejrzystości i odpowiedzialności, przez opracowanie najwyższych międzynarodowych norm i kryteriów oceny decyzji w sprawie transferu, importu i eksportu broni konwencjonalnej;
4. wzywa społeczność międzynarodową do wykazania się zaangażowaniem na rzecz uregulowania międzynarodowego handlu bronią przez pełne wykorzystanie regulaminu celem opracowania kompleksowego tekstu, obejmującego wszystkie najważniejsze kwestie konieczne do uzgodnienia solidnego traktatu na konferencji w lipcu 2012 r.;
5. wzywa do przeprowadzenia szybkich negocjacji oraz pilnego przyjęcia i wprowadzenia w życie międzynarodowego i kompleksowego traktatu ONZ o handlu bronią;

Zakres stosowania

6. uważa, że skuteczny traktat powinien obejmować jak najszerszy możliwy zakres działań związanych z handlem bronią konwencjonalną, w tym import, eksport, transfer (łącznie z tranzytem i przeładunkiem, jak również z czasowym importem i eksportem oraz powrotnym eksportem), produkcję na zagranicznej licencji, zarządzanie składami oraz wszystkie pokrewne usługi związane z pośrednictwem, transportem i finansowaniem;
7. uważa, że skuteczny traktat powinien uwzględniać wszystkie aspekty handlu bronią konwencjonalną, w tym transfery międzypaństwowe, transfery między państwem a użytkownikiem prywatnym, sprzedaż komercyjną, leasing oraz pożyczki, darowizny lub pomoc przy jakiegokolwiek innej formie transferu;
8. uważa, że skuteczny traktat powinien też obejmować jak najszerszy zakres broni konwencjonalnej, w tym broń strzelecką i lekką oraz amunicję, transfery niematerialne, towary podwójnego zastosowania, elementy i technologie związane z ich wykorzystaniem, produkcję lub utrzymanie do celów wojskowych lub innych celów związanych z bezpieczeństwem i egzekwowaniem prawa;
9. uważa, że odpowiednią uwagę należy poświęcić oznakowaniu i identyfikowalności konwencjonalnej broni i amunicji, tak aby zwiększyć odpowiedzialność i zapobiegać kierowaniu transferów broni do nielegalnych odbiorców;

Kryteria i międzynarodowe normy

10. uważa, że długofalowy sukces traktatu o handlu bronią zależy od przyjęcia zestawu jak najwyższych, najsurowszych i najbardziej przejrzystych norm;
11. apeluje, by traktat o handlu bronią przypominał państwom będącym jego stronami, że wszystkie decyzje dotyczące transferu broni powinny być w pełni zgodne z podjętymi przez nie międzynarodowymi zobowiązaniami, w szczególności wynikającymi z międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka, międzynarodowego prawa humanitarnego i obejmującymi zgodnie z kartą ONZ sankcje i embarga na broń

⁽¹⁾ Dane pochodzą z wartości współczynnika trendu (TIV) Sztokholmskiego Międzynarodowego Instytutu Badań nad Pokojem (wyrażone w USD po stałych cenach z 1990 r.) i są dostępne pod adresem: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default

Środa, 13 czerwca 2012 r.

nakładane przez organizacje regionalne i Radę Bezpieczeństwa ONZ; jest zdania, że państwa będące stronami nie powinny dokonywać transferów broni do państw, w przypadku których zachodzi duże ryzyko, że broń ta zostanie użyta do popełniania czynów stanowiących poważne naruszenie międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka lub międzynarodowego prawa humanitarnego, takich jak ludobójstwo, zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne, bądź też do ułatwiania takich działań;

12. wzywa państwa członkowskie ONZ do przyjęcia dodatkowych wiążących kryteriów (opracowanych jako międzynarodowe normy) stanowiących dla decydentów wytyczne w sprawie eksportu broni; uważa, że powinny one obejmować w szczególności wyniki państwa przeznaczenia w zakresie dobrych rządów, demokracji, rządów prawa, praw człowieka, nierozprzestrzeniania broni, walki z korupcją, ryzyka zmiany przeznaczenia sprzętu wojskowego, wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy kraju oraz utrzymywania pokoju i bezpieczeństwa na poziomie regionalnym; uważa, że traktat powinien zawierać szczegółowe kryteria antykorupcyjne;

13. wzywa wysoką przedstawiciel/wiceprzewodniczącą Komisji i państwa członkowskie UE do opowiedzenia się za włączeniem do przyszłego traktatu silnych mechanizmów zwalczania korupcji, jak określono to w ust. 3 oświadczenia UE z dnia 12 lipca 2011 r.; przypomina o potrzebie zamieszczenia odniesienia do korupcji zgodnie z właściwymi, mającymi zastosowanie instrumentami międzynarodowymi, a także o konieczności podejmowania odpowiednich działań w celu zapobiegania takim przestępstwom;

14. wzywa do przedstawienia tych kryteriów w formie wspólnych wytycznych operacyjnych umożliwiających przeprowadzanie ocen ryzyka jako podstawy decyzji dotyczących transferu broni;

15. wzywa Unię Europejską, by niezależnie od wyniku negocjacji w sprawie traktatu o handlu bronią nadal wspierała jak najwyższe normy w interpretacji wspólnego stanowiska Rady w sprawie wywozu broni 2008/944/WPZiB oraz zawartych w nim ośmiu kryteriów, szczególnie w odniesieniu do międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego;

Wdrażanie i sprawozdawczość

16. podkreśla znaczenie skutecznego i wiarygodnego wprowadzania w życie traktatu o handlu bronią, a także przejrzystości, odpowiedzialności państw będących jego stronami i zwiększonej koordynacji między właściwymi organami;

17. podkreśla, że solidny traktat o handlu bronią musi zawierać postanowienia i wskaźniki zobowiązujące państwa będące jego stronami do przyjęcia krajowych przepisów i powołania krajowego organu odpowiedzialnego za kontrolę wszystkich transferów broni objętych traktatem oraz za wypełnianie wszystkich wymogów dotyczących sprawozdawczości i wdrażania; uważa, że wdrażanie postanowień traktatu o handlu bronią powinno obejmować kontrole zastosowania końcowego i pośrednictwa w handlu bronią, w tym rejestrację operatorów i licencjonowanie ich działalności, ujawnianie przez wnioskodawców niezbędnych informacji i pełnej dokumentacji towarzyszącej przed wydaniem zezwolenia na eksport, a także takie środki ustawodawcze, jakie są niezbędne, by uznać za przestępstwo każdy transfer broni konwencjonalnej i amunicji odbywający się bez licencji wydanej przez organ krajowy lub niezgodny z traktatem;

18. uważa, że skuteczne wdrażanie traktatu będzie zależało od wspierania przejrzystości i wymiany – między państwami będącymi jego stronami – informacji oraz najlepszych praktyk w zakresie decyzji dotyczących eksportu, importu i transferu broni;

19. uważa, że doświadczenia zdobyte dzięki tworzonemu przez ONZ rejestrowi broni konwencjonalnej ułatwią zapewnienie takiej przejrzystości i wymianę informacji, a ponadto wzywa do dalszego rozszerzenia kategorii broni w rejestrze, w tym broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji;

20. w związku z tym apeluje, by traktat o handlu bronią zawierał stanowcze i jednoznaczne zapisy dotyczące składania przez państwa będące jego stronami regularnych sprawozdań rocznych w sprawie wszystkich decyzji dotyczących transferu broni, w tym informacji dotyczących typów, ilości i odbiorców sprzętu dopuszczonego do transferu, a także sprawozdań w sprawie stosowania pełnego zakresu i postanowień traktatu; apeluje, by traktat o handlu bronią wymagał od państw będących jego stronami stworzenia systemu szczegółowej archiwizacji, przez co najmniej 20 lat, całego obrotu handlowego i wszystkich transakcji objętych krajowym systemem kontroli;

21. wzywa do utworzenia specjalnej jednostki ds. wdrażania i wsparcia traktatu o handlu bronią, której kompetencje obejmowałyby zbieranie i analizowanie sprawozdań złożonych przez państwa będące stronami traktatu, a ponadto wzywa sekretarza generalnego ONZ do publikowania rocznego sprawozdania zawierającego dalsze propozycje dotyczące wzmocnienia postanowień operacyjnych traktatu; wzywa, by jednostce ds. wdrażania i wsparcia traktatu o handlu bronią przyznać również prawo do analizowania danych dotyczących transferów broni oraz do identyfikacji rozbieżności, a także ewentualnych naruszeń traktatu i składania sprawozdania zgromadzeniu państw będących stronami traktatu;

Środa, 13 czerwca 2012 r.

22. domaga się upublicznienia wszystkich tego rodzaju sprawozdań;
23. apeluje o organizowanie dorocznych zgromadzeń państw będących stronami traktatu oraz pięciu corocznych konferencji przeglądowych, do udziału w których będą zachęcane organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
24. uważa, że długofalowy sukces traktatu o handlu bronią zależy od pełnej przejrzystości i odpowiedzialności wobec właściwych organów krajowych, w tym parlamentarnych organów kontrolnych w krajach eksportujących i importujących broń; w związku z tym wzywa do stworzenia solidnych mechanizmów zapewniania przejrzystości, obejmujących doroczne sprawozdania, w celu zwiększenia roli parlamentów w pociąganiu rządów do odpowiedzialności za podejmowane decyzje dotyczące eksportu, importu i transferu broni;
25. uważa, że każde państwo będące stroną traktatu o handlu bronią, które wystąpi o wsparcie przy realizacji wynikających z niego zobowiązań, powinno otrzymać niezbędne wsparcie i pomoc techniczną; wzywa Unię Europejską do kontynuacji działań w obszarze współpracy zewnętrznej oraz do rozszerzenia pomocy w dziedzinach takich jak wsparcie legislacyjne i administracyjne oraz rozwój instytucjonalny, a także poszerzanie krajowej wiedzy eksperckiej wszystkich organów zaangażowanych w system kontroli transferu broni, łącznie z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i parlamentami;

Rola UE i PE

26. uznaje spójną i konsekwentną rolę odgrywaną przez UE i jej państwa członkowskie przy wspieraniu międzynarodowych dążeń do przygotowania traktatu o handlu bronią; w związku z konferencją wzywa do dalszego zaangażowania i działań informacyjnych, w tym na najwyższym szczeblu politycznym, podczas zabiegów dyplomatycznych i szczytów stanowiących przygotowanie do lipcowej konferencji, a także w trakcie procesu ratyfikacji i wdrażania traktatu;
27. uważa, że odpowiedź UE na wniosek sekretarza generalnego ONZ o opinie na temat elementów traktatu o handlu bronią stanowi odpowiednią podstawę skoordynowanych działań państw członkowskich UE na międzynarodowej konferencji poświęconej traktatowi;
28. nalega, by wiceprzewodnicząca/ wysoka przedstawiciel podjęła intensywne konsultacje i koordynowała działania ze wszystkimi państwami członkowskimi UE, aby dopilnować, by UE mówiła jednym głosem i promowała swoje silne stanowisko;
29. wzywa państwa członkowskie, by w zgodzie ze zobowiązaniem wynikającym z Traktatu z Lizbony trzymały się na konferencji stanowiska UE określonego w odpowiedzi udzielonej sekretarzowi generalnemu ONZ w celu zapewnienia ambitnych wyników i solidnego traktatu o handlu bronią; wzywa w związku z tym państwa członkowskie UE, by w sposób otwarty i jednoznaczny zadeklarowały swoje pełne poparcie dla unijnej delegacji uczestniczącej w negocjacjach;
30. nalega, by wysoka przedstawiciel/wiceprzewodnicząca Komisji i państwa członkowskie opowiedziały się za solidnością w odniesieniu do treści przyszłego traktatu i przystąpienia do niego; nalega, by USA odstąpiły od swojego stanowiska, zgodnie z którym traktat o handlu bronią musi zostać wynegocjowany na podstawie konsensusu;
31. z zadowoleniem przyjmuje oświadczenie wiceprzewodniczącej/ wysokiej przedstawiciel, wydane zgodnie z art. 34 ust. 1 Traktatu z Lizbony, w którym przedstawi ona Parlamentowi stanowisko UE przed konferencją;

*

* *

32. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącej Komisji/ wysokiej przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, ONZ oraz parlamentom narodowym państw członkowskich UE.